

ایستادشهر

سال سی و ششم، شماره سوم
مرداد شهریور ۱۴۰۴
ISSN:1023-7992

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب شناسی و
اطلاع رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۱۳

چو یا جهانش بخش | رسول جعفریان | سیدعلی میرافضلی | سیدرضا باقریان موحد | عبد الجبار رفاعی / محمد سوری
زهرا آقابابی خوزانی | سیدعلی کاشفی خوانساری | مهدی عسگری | حمیدرضا تمدن | امید حسینی نژاد | حیدر عیوضی
آریا طبیب زاده | رقیه فراهانی | میلاد بیگدلو | سید احمد رضا قائم مقامی | مجید جلیسه | علی راد
محمد شهسوار | عارف نوشاهی / شیوا امیرهدایی | مریم حسینی | علی نیک زاد | سیدعلی موسوی
غلامحسین خدری | علی ایمانی ایمنی | علی کاملی | فرهاد طاهری | سهیل یاری گل دژه | امید طبیب زاده | سید محمد عمادی حائری

مگر ز مضر به گنغان «بشیر» می آید | مقتل الحسین (ع) ابوحاتم، محمد بن حبان بُستی (م ۳۵۴)

رباعیات شهر آشوب حسن دهلوی | معرفی نشریه اتاق آبی

از نگاه عربی: متفکران معاصر ایران و جهان عرب (۲) | از ازدواج تا طلاق: روی و پشت یک سند

روابط قصه گویان دینی و حاکمان سیاسی | امامزاده حضرت شاه زندو (ع)

محمد عابد الجابری و نقد عقلانیت عربی | خراسانیات (۶) | آینه های شکسته (۱۰)

یادداشت های لغوی و ادبی (۵) | اشعار تازه یاب از شاعران دوره قاجار با استناد به نشریات آن عصر

نویشتگان (۱۴) | یادداشت های شاهنامه (۸) | چاپ نوشت (۲۰) | از شیعه علی (ع) تا دین علی (ع)

طومار (۱۲) | قصص الأنبياء در میراث اسلامی | المستخلص

تحفة البرره مجدالدین بغدادی در آثار شمس الدین محمد الأطعانی | کتابخانه یعنی غنای زنده زاینده

نقد ترجمه فارسی مابعد الطبیعه ارسطو اثر شرف الدین خراسانی

مروری بر تخلفات گسترده در پژوهش | تحلیل روشمند ادعاهای انتحال در حوزه فلسفه اسلامی

نکته، حاشیه، یادداشت

پیوست آینه پژوهش: ♦ سلسله مباحث نظری در باب تاریخ ادبیات، براساس آرای رنه وِلک (۲)

♦ در میانه حکایت و تصحیف

معرفی نشریهٔ اتاق آبی

(گاهنامهٔ فرهنگی - ادبی دبیرستان فرهنگ قم)

سیدرضا باقریان موحد

| ۷۹ - ۹۳ |

تقدیم به استاد غلامرضا ارژنگ

۷۹

آینهٔ پژوهش | ۲۱۳

سال ۳۶ | شماره ۳

مرداد و شهریور ۱۴۰۴

چکیده: معلمان و دانش‌آموزان دبیرستان فرهنگ قم، با همکاری و هم‌فکری یکدیگر، یازده شمارهٔ گاهنامهٔ «اتاق آبی» را در ۶۴۰ صفحه منتشر کردند. این کوشش مشترک، ارزش ثبت در تاریخ مطبوعات ایران را دارد. همکاری و هم‌فکری معلمان و دانش‌آموزان، یکی از بهترین راه‌های تبدیل نظام گردآوری اطلاعات (حافظه‌محوری) به پردازش اطلاعات و عملیاتی کردن دانش هاست. مهم‌ترین رمز موفقیت «اتاق آبی»‌ها در این بود که به تنوع رنگ‌ها و دیدگاه‌ها و سلیقه‌ها ایمان داشتند و دنیا را فقط آبی نمی‌دیدند، بلکه دنیا را با همه رنگ‌ها و تفاوت‌ها و تضادها و تناقض‌هایش دوست داشتند. «اتاق آبی»‌ها به همهٔ ابعاد و جوانب مختلف ادبیات فارسی توجه کرده‌اند و بخشی را به آن اختصاص داده‌اند: ادبیات کهن/ ادبیات معاصر/ ادبیات منظوم/ ادبیات منثور/ ادبیات ایران/ ادبیات جهان/ ادبیات جدی/ ادبیات طنز و ...

کلیدواژه‌ها: دبیرستان فرهنگ قم، گاهنامهٔ اتاق آبی، علی ندیمی، غلامعلی گرابی، سیدمرتضی سجادی‌نژاد.

Introducing the Periodical *Uṭāq-e Ābī* (The Blue Room): A Cultural-Literary Journal of Farhang High School, Qom
Sayyed Reza Baqeriyān-Muvahhed

Abstract: Teachers and students of Farhang High School in Qom, through joint effort and collaboration, published eleven issues of the cultural-literary periodical *Uṭāq-e Ābī* ("The Blue Room"), amounting to 640 pages. This collective endeavor deserves recognition in the history of the Iranian press. The cooperation between teachers and students provided one of the best pathways for transforming an education system centered on rote memorization into one emphasizing information processing and the practical application of knowledge. The key to the success of the *Uṭāq-e Ābī* group lay in their commitment to diversity of perspectives, tastes, and approaches. They did not see the world only in blue; they cherished it in all its colors, differences, contradictions, and tensions. Their work encompassed multiple dimensions of Persian literature, dedicating sections to classical and contemporary literature, poetry and prose, Iranian and world literature, as well as serious and humorous writing.

Keywords: Farhang High School, Qom; *Uṭāq-e Ābī* periodical; Ali Nadimi; Ghulam-Ali Geraei; Sayyed Mortaza Sajadi-Nejad.

اشاره

تاریخ پرفرازونشیب مطبوعات و نشریات در ایران در قالب دست کم صد کتاب و مقاله پژوهشی، نقد و بررسی شده و میزان هنرنمایی و خلاقیت مطبوعاتی ایرانیان به چالش کشیده شده است. البته این حجم از تحقیقات تاریخی در برابر کمیت و کیفیت مطبوعات و نشریات ایران، قطره در برابر دریاست.

یکی از انواع نشریات که متأسفانه از چشم پژوهشگران به دور مانده، نشریاتی است که در مدارس و با امکانات محدود به شکل پُلّی کُپی یا فتوکپی تولید و تکثیر شده‌اند.

بیشتر پیشکسوتان و بزرگان تعلیم و تربیت در خاطرات و یادداشت‌های خود نوشته و گفته‌اند که در دوران تحصیل یا تدریس خود، دست به انتشار مجلات آموزشی زده‌اند که متأسفانه هیچ نامی از آنها در فهرست نشریات ایران نیامده است.

نویسنده این مقاله بعد از درک این مشکل تاریخی و در راستای برطرف کردن این نقص، در نخستین گام، فهرست دویست روزنامه دیواری مدارس ایران را بعد از مطالعه هزار نشریه و سالنامه مدارس ایران موجود در گنجینه موقوفه محمد رضوانی (۱۲۸۳ - ۱۳۴۶ ش) در کتابخانه مسجد اعظم قم استخراج نمودم که ان شاء الله به زودی منتشر خواهد شد.

در دومین گام به سراغ یکی از دبیرستان‌های خاص و مهم قم رفتم که نشریه «اتاق آبی» را با همکاری معلمان و دانش‌آموزانش منتشر می‌کرد. معلمان و دانش‌آموزان دبیرستان فرهنگ قم در طول سال‌های ۱۳۹۳ شمسی تا ۱۳۹۷ شمسی، یازده شماره از گاهنامه «اتاق آبی» را منتشر کرده‌اند. این کوشش مشترک، ارزش ثبت در تاریخ پژوهش‌های مطبوعاتی در ایران را دارد.

اهمیت اتاق آبی

این نشریه به همت و پشتکار معلمان و دانش‌آموزانی فراهم آمده است که عاشقانه و بدون توقع دستمزد یا تحسین و تقدیر مسئولان اداره آموزش و پرورش کار کرده‌اند و محصول علم‌اندوزی و هنرمندی خود را در قالب یک نشریه ارائه داده‌اند. این گونه نشریات مدرسه‌ای، سندی زنده و انکارناپذیر از تأثیر فعالیت‌های دسته‌جمعی و کارگروهی است که می‌بایست حتماً در مدرسه فراگرفته شود.

همکاری و هم‌فکری معلمان و دانش‌آموزان برای تهیه یک نشریه، یکی از بهترین راه‌های تبدیل نظام گردآوری اطلاعات (حافظه‌محوری) به پردازش اطلاعات و عملیاتی کردن دانش‌هاست که اهمیتش بر همگان آشکار است.

نشریات مدرسه‌ای، فرصت مناسبی برای انجام فعالیت‌های تحقیقی و پژوهشی نوجوانان است و لذت جستجو و تحقیق را به آنها می‌چشاند. این‌گونه نشریات مدرسه‌ای، آموزش و تمرینی مفید و مؤثر برای مدیریت به‌ویژه مدیریت فرهنگی و ایجاد فرهنگ کار گروهی و تقسیم کار است. تقویت اعتماد به نفس و انگیزه برای دست به قلم شدن از دیگر محاسن و فواید این‌گونه فعالیت‌های نگارشی در مدارس است.

موضوع‌شناسی اتاق آبی

مهم‌ترین رمز موفقیت «اتاق آبی» در این بود که مسئولان و دست‌اندرکارانش به تنوع رنگ‌ها و دیدگاه‌ها و سلیقه‌ها ایمان داشتند؛ دنیا را فقط آبی نمی‌دیدند، بلکه دنیا را با همه رنگ‌ها، تفاوت‌ها، تضادها و تناقض‌هایش دوست داشتند.

معلمان و دانش‌آموزان با این پندار نیک، توانستند گفتار و رفتار نیکی هم داشته باشند و یازده شماره از نشریه را با وجود کمبودهای بسیار در مدرسه تولید و منتشر کنند.

«اتاق آبی‌ها» به همه ابعاد و جوانب مختلف ادبیات فارسی توجه کرده‌اند و بخشی را به آن اختصاص داده‌اند: ادبیات کهن/ ادبیات معاصر/ ادبیات منظوم/ ادبیات منثور/ ادبیات ایران/ ادبیات جهان/ ادبیات جدی/ ادبیات طنز و ... دنیای موسیقی و سینما نیز از بخش‌های محبوب و مورد علاقه نوجوانان بوده و هست که متأسفانه بسیاری از پیشکسوتان و ریش‌سفیدان ادبیاتی با آن ارتباط و انس ندارند و به راحتی از کنارش می‌گذرند؛ اما مدیریت نشریه این موضوع را درک کرده و در هر شماره به معرفی مهم‌ترین فیلم‌ها و آهنگ‌های محبوب و جوان‌پسند پرداخته است.

خدمات فنی و هنری این نشریه بر عهده دانش‌آموز دیروز و معلم امروز، آقای سیدمرتضی سجادی‌نژاد بوده که انصافاً زیبا و چشم‌نواز و حرفه‌ای است.

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی) / سال نخست / شماره یک، صاحب‌امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، آبان ۱۳۹۳ ش، ۲۴ صفحه رقعی، بها ۵۰۰ تومان.

فهرست مطالب: بخشی از مناجات خمس عشره امام سجاد ۳/ دیباچه: معرفی اتاق آبی ۴/ داستانک: پیرمرد سر پُل، نوشته ارنست همینگوی، ترجمه نجف دریابندری ۵/ غلط‌های مشهور در زبان فارسی، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۶/ نقد و بررسی آثار احمد محمود نویسنده‌ای از جنس حرکت، نوشته محمدرضا ممتحنی ۷/ معرفی کتاب پله پله تا ملاقات خدا، نوشته عبدالحسین زرین کوب ۹/ زندگی‌نامه استاد حسن کسایی نوازنده نی، نوشته محمدرضا سجاد حمصی ۱۰/ شعر یک سبد نمره‌های تک، شاعر سعید طلایی (خوابگاهی عجیب و تک داریم) در بدنسازی اش خوک داریم ۱۲/ درباره روز ملی سینما، نوشته محمدرضا معالی مهربانی ۱۴/ معرفی فیلم در جستجوی نِمُو، نوشته محمدرضا معالی مهربانی ۱۶/ معرفی جشن باستانی مهرگان، نوشته محمدرضا سجاد حمصی ۱۷/ شعر مویه‌های حافظ، سروده حسین منزوی (کدام قله که از یاد رفته پروازم/ کدام پرده به ساز شکسته بنوازم) ۱۹/ درباره سالروز بزرگداشت مولانا، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۲۰ (عکس روی جلد: احمد محمود).

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی) / سال نخست / شماره دو، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: سیدمرتضی سجادی نژاد، آذر ۱۳۹۳ ش، ۲۴ صفحه رقیعی، بها ۵۰۰ تومان.

فهرست مطالب: بخشی از مناجات‌نامه خواجه عبدالله انصاری ۳/ بخشی از کتاب پدر مادر شما مُتهمید، نوشته دکتر علی شریعتی ۳/ دیباچه: اهمیت برگزاری حلقه‌های صالحین در مدارس ۴/ داستانک: هنوز شام نخورده بودند، نوشته سیدمحمود حسینی زاد ۵/ نقد و بررسی اشعار احمد شاملو، نوشته محمدرضا ممتحنی ۷/ مقاله درباره پیوند ناگسستنی وزن و موسیقی در شعر، نوشته محمدرضا سجاد حمصی ۱۰/ غلط‌های مشهور در زبان فارسی، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۱۲/ شعر طنز: شیطان‌تر از ابلیس، سروده فرامرز ریحان صفت (گویند کسی بود که بسیار دغل بود/ شیطان‌تر از ابلیس گمانم ز ازل بود) ۱۳/ فیلم و نمایش: جریان شناسی تصویر ایران و خاورمیانه در رسانه‌های غربی، نوشته محمدرضا معالی مهربانی ۱۴/ معرفی فیلم جاذبه ۱۶/ سردی یک داغ: درباره درگذشت مرتضی پاشایی خواننده پرتعدادار پاپ، نوشته سیدفخرالدین برقی ۱۷/ شعر: دگر هیچ، سروده ملک الشعرا بهار (شمعیم و دلی مشعله افروز و دگر هیچ/ شب تا به سحر گریه جانسوز و دگر هیچ) ۱۹/ زندگی‌نامه محمدعلی فروغی، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۲۰/ تازه‌های کتاب ۲۱/ تازه‌های اکران ۲۱/ کاریکاتور ۲۲ (عکس روی جلد: محمدعلی فروغی).

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی) / سال نخست / شماره سه، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، اسفند ۱۳۹۳ ش، ۴۰ صفحه رقی. بها ۱۰۰۰ تومان.

فهرست مطالب: زندگی نامه مرحوم دکتر حسین چاووشی ۳/ داستان: آقای دال، نوشته سیدهادی موسوی ۵/ مبانی داستان نویسی: قدر ایده هایتان را بدانید ۶/ معرفی سمفونی شماره ۵ بتهوون، نوشته محمدسجاد حمصی ۷/ نقد داستان روی ماه خداوند را ببوس نوشته مصطفی مستور، نوشته محمدرضا ممتحنی ۹/ غلط ننویسیم ۱۳/ شعر طنز: شکل دگر خندیدن، سروده ناصر فیض (باید که شیوه سخنم را عوض کنم/ شد شد، اگر نشد دهنم را عوض کنم) ۱۴/ گزارش مختصر و روزانه سی و سومین جشنواره فیلم فجر، نوشته محمدرضا معالی مهربانی ۱۶/ معرفی فیلم آواز گنجشک ها ۱۸/ شعر: غم و فاصله ها، سروده امیرعباس بختیاری (پر غم شده دل سر فاصله ها/ تو بگو چه کنم به جز این گله ها) ۱۹/ آشنایی با مفاهیم شعر و شاعری: شعر چیست؟ ۲۰/ معرفی کتاب ناتوردشت نوشته سلینجر، نوشته علی ملکیان ۲۱/ قطعه ادبی: سین هشتم، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۲۳/ سیاه یا سپید: اندر احوالات متشاعران سپیدسرا، نوشته محمدسجاد حمصی ۲۴/ بهار مثبت: ویژه نامه نوروز ۱۳۹۴ ش: پیشنهاد کتاب های ادبی و رمان ۲۶/ پیشنهاد کتاب های شعر ۲۷/ پیشنهاد کتاب های علوم انسانی ۲۷/ پیشنهاد فیلم سینمایی ۲۸/ پیشنهاد وبسایت ۲۹/ پیشنهاد نرم افزار کامپیوتر ۳۰/ پیشنهاد نرم افزار اندروید ۳۰/ پیشنهاد موسیقی ۳۱/ خلاصه ای از اوضاع فرهنگی و هنری در سالی که گذشت ۳۲/ داستانک: تعطیلات امسال با بروس لی ۳۵/ داستانک: دغدغه های بی پایان، نوشته سیدهادی موسوی ۳۶/ کاریکاتور ۳۸.

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی) / سال دوم / شماره چهار، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، مهر ۱۳۹۴ ش، ۲۸ صفحه رقی، بها ۵۰۰ تومان.

فهرست مطالب: زندگی نامه استاد علی اصغر فقیهی ۳/ بخشی از کتاب فارسی شکر است، نوشته محمدعلی جمالزاده ۵/ بسته فرهنگی: تازه های نشر و کتاب ۸/ معرفی فیلم های حوزه طنز در سینمای ایران ۹/ معرفی کتاب های حوزه طنز در بازار کتاب ایران ۱۰/ مقاله درباره هجو در گذار تاریخ، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۱۱/ آشنایی با طنزپردازان (اسماعیل امینی)، نوشته غلامعلی گرای ۱۴/ شعر: دکتربازی، سروده اسماعیل امینی (خاک ایران یک سر از دکتر پر است/ هر که دکتر نیست، نانش آجر است) ۱۵/ غلط ننویسیم ۱۸/ شعر: بد و بدتر، سروده

عباس احمدی (مرگ نزد شاعران از بینوایی بهتر است/ وضع ما از مردم اتیوپیایی بهتر است) ۱۹/ تاریخچه طنز، نوشته اباسط بیگدلی ۲۱/ کاریکاتور ۲۶ (پشت جلد: کاریکاتور و زندگی نامه کیومرث صابری فومنی).

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی/ سال دوم/ شماره پنجم)، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گزایی، آذر ۱۳۹۴ ش، ۳۱ صفحه رقی، بها ۱۰۰۰ تومان.

فهرست مطالب: زندگی نامه استاد مظاهر مصفا ۲/ مقاله درباره شعر آیینی، نوشته امیرعباس بختیاری ۴/ زندگی نامه استاد محمدعلی مجاهدی متخلص به پروانه ۵/ معرفی شاعر جوان سیدحمیدرضا برقی، نوشته محمدحسین ابوطالبی ۸/ داستان: سجاد سجاد سجاد، برنده جایزه دوم رشته داستان نویسی در دومین اشکواره نوجوانان عاشورایی استان قم، نوشته محمدحسین ابوطالبی ۱۳/ مقاله درباره اهمیت تاریخ از نگاه قرآن، نوشته مجتبی ملکی مشاور وزیر آموزش و پرورش ۱۷/ مقاله درباره مفهوم کلی شعر، نوشته عرفان بیات ۲۰/ داستان طنز: المفلس فی امان الله، نوشته سعید نوروزی ۲۲/ معرفی فیلم محمد رسول الله ساخته مجید مجیدی ۲۳/ اشتباهات رایج گفتاری و نوشتاری، نوشته سیدشهاب الدین کریمی ۲۷/ معرفی کوتاه چند کتاب، نوشته حمید طاهری ۲۹.

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی/ سال دوم/ شماره ششم)، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گزایی، دبیر تحریریه: سیدمرتضی سجادی نژاد، بهمن ۱۳۹۴ ش، ۷۲ صفحه رقی، بها ۳۰۰۰ تومان.

فهرست مطالب: زندگی نامه استاد غلامعلی کلهر ۳/ بسته فرهنگی: تازه های نشر و کتاب ۴/ زندگی نامه استاد ابوالحسن نجفی ۵/ زندگی را غلط ننوشت، نوشته شیما بهره مند ۹/ آقای نجفی مرد بی همتای دانش و آرامش، نوشته ضیا موحد ۱۴/ ابوالحسن نجفی اوج انسان شرقی، نوشته سیروس علی نژاد ۱۷/ آهسته اما پیوسته رفتن، نوشته حسین معصومی همدانی ۲۰/ فارسی رشک انگیز، نوشته علی اصغر محمدخانی ۲۳/ ابوالحسن نجفی و ادبیات معاصر فرانسه، نوشته طهمورث ساجدی ۲۵/ آن سه نفر، نوشته یونس تراکمه ۲۸/ تا وقتی غلط ننویسیم، استاد ابوالحسن نجفی زنده است، نوشته اسدالله امرایی ۳۰/ یاد از ابوالحسن نجفی، نوشته محسن اسماعیلی ۳۲/ فارسی شکر است، نوشته محمدعلی جمالزاده ۳۳/ آشنایی با ادبیات روایی،

نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۳۸/ داستان: گیاهی در قرنطینه، نوشته بیژن نجدی ۵۲/ ادبیات مظلوم ادبیات روایی، نوشته عرفان موسی پور ۵۶/ زندگی نامه ارنست همینگوی، نوشته محمدسجاد حمصی ۵۸/ تازه‌های نشر و کتاب ۶۱/ اقتباس‌های ادبی در سینما، نوشته محمدرضا معالی مهربانی ۶۲/ آشنایی با طنزپردازان (عباس احمدی)، نوشته غلامعلی گرای ۶۴/ فیلم سینمایی یا تبلیغات گران قیمت: نقد فیلم محمد ساخته مجید مجیدی، نوشته محمدرضا معالی مهربانی ۶۷/ تازه‌های نشر و کتاب ۶۹ (عکس‌های روی جلد و پشت جلد از استاد ابوالحسن نجفی).

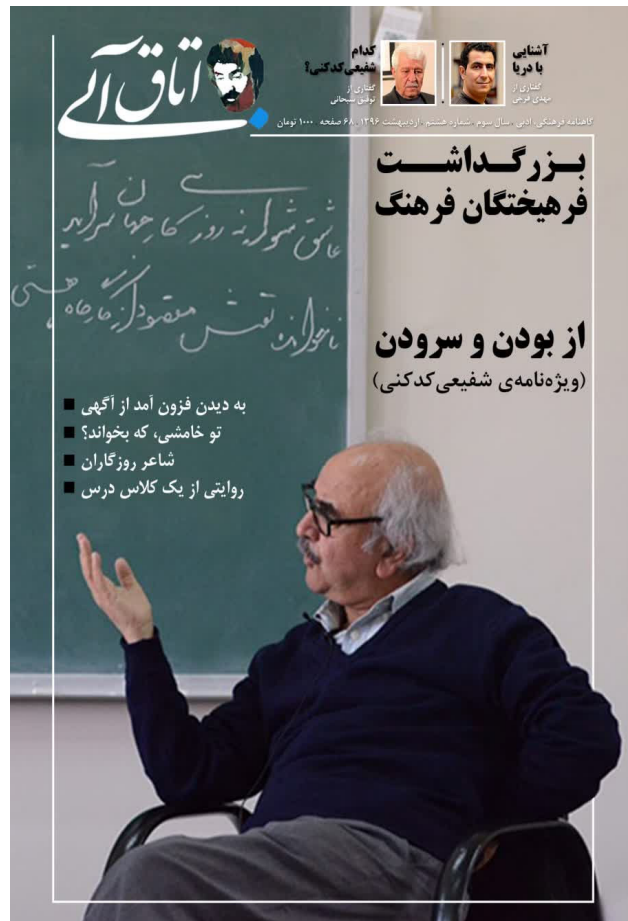
اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی/ سال سوم/ شماره هفتم)، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، دبیر تحریریه: سیدمرتضی سجادی نژاد، مهر ۱۳۹۵ ش، ۸۰ صفحه رقی، بها ۴۰۰۰ تومان.

فهرست مطالب: کتاب‌شناسی حافظ: فهرست پیشنهادی برای مطالعه درباره حافظ ۳/ زندگی نامه استاد محمد مهیار ۵/ مقدمه محمد گلندام بر دیوان حافظ شیرازی ۷/ بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در آیین گشایش کنگره جهانی حافظ ۱۱/ زندگی و روزگار حافظ، نوشته سیدصادق سجادی ۲۳/ مقاله و حقیقت جاری نوشته رضا بابایی ۳۹/ طنز در اشعار حافظ، نوشته غلامعلی گرای ۴۲/ وزن‌های خوش‌آهنگ دیوان حافظ، نوشته غلامعلی گرای ۴۷/ خوشنویسی‌های حافظ، نوشته سیدعلی بنی فاطمی ۵۳/ حافظ و امتیازاتش، نوشته بهاءالدین خرمشاهی ۵۹/ نگاهی عجیب به دو بیت حافظ، نوشته سیدمهدی رضوی ۶۷/ موسیقی و شعر حافظ، نوشته امیر عطایی ۷۰/ تأثیرپذیری حافظ از سعدی، نوشته علی ملکیان ۷۲/ برآستان حافظ، نوشته کاظم برگ‌نیسی ۷۴/ حافظ و تفأل، نوشته امیر لنگرودی ۷۷.

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی/ سال سوم/ شماره هشتم)، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، دبیر تحریریه: سیدمرتضی سجادی نژاد، اردیبهشت ۱۳۹۶ ش، ۶۸ صفحه رقی، بها ۱۰۰۰ تومان.

فهرست مطالب: تقویم رویدادهای فرهنگی و هنری اردیبهشت ۳/ زندگی نامه استاد علی اشرف صادقی ۵/ مقاله درباره شعر دکتر شفیعی کدکنی، نوشته غلامعلی گرای ۶/ خاطره استاد محمد مهیار از نخستین دیدار با دکتر شفیعی کدکنی ۱۲/ کدام شفیعی کدکنی؟ نوشته توفیق سبحانی ۱۳/ در مکتب استاد شفیعی کدکنی، نوشته مرتضی رزاق پور ۲۱/ درباره کتاب اسرار التوحید با

تصحیح شفیعی کدکنی،
نوشته مهدی فرجی ۲۳/
درباره شعر شفیعی
کدکنی، نوشته محسن
اسماعیلی ۲۸/ خاطراتی از
کلاس درس استاد شفیعی
کدکنی، نوشته باقر
صدری نیا ۳۰/ خاطره دکتر
امیر لنگرودی از کلاس
درس استاد شفیعی
کدکنی ۳۷/ روایتی از
کلاس درس استاد شفیعی
کدکنی، نوشته ایمان
پاک‌نهاد ۳۹/ نیم‌نگاهی به
فعالیت‌ها و آثار دکتر
شفیعی کدکنی، نوشته امیر
عطایی ۴۴/ درباره کتاب
مفلس کیمیا فروش، نوشته
ام‌الله نصراللهی ۴۶/ خاطره

سیدعلی بنی فاطمی از نشست صمیمی با استاد شفیعی کدکنی ۵۰/ ادبیات فارسی در خراسان،
نوشته دکتر پرویز ناتل خانلری ۵۳/ شعر خوب، نوشته بزرگ علوی ۵۴/ شعر: دوست، سروده مهدی
اخوان ثالث (دوست ای دوست بگو با من/ راست است آیا من خواب نمی بینم) ۵۵/ نامه دکتر
عبدالحسین زرین کوب به دکتر شفیعی کدکنی ۵۶/ معرفی کتاب‌های استاد شفیعی کدکنی،
نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۵۷ (عکس استاد شفیعی کدکنی روی جلد).

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی/ سال سوم/ شماره نهم)، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی
فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، دبیر تحریریه: سیدمرتضی
سجادی نژاد، آذر ۱۳۹۶ ش، ۶۴ صفحه رقی، بها ۱۰۰۰ تومان.

فهرست مطالب: زندگی نامه

استاد غلامرضا ارژنگ ۳/

مجمعل احوال و آثار مولوی،

نوشته محمد صدیقیان ۶/

مولوی و ادبیات مولویه،

نوشته محمدامین ریاحی

۹/ مولوی برگ برنده ما،

نوشته رضا بابایی ۱۸/

مولوی سراینده اسرار نی،

نوشته غلامعلی گرای ۲۰/

مولانا و لقب رومی، نوشته

کریم زمانی ۲۶/ سمفونی

مولانا، نوشته حسین الهی

قمشه ای ۲۸/ چهره

سیدالشهدا در آثار مولانا،

نوشته امیر عطایی ۴۲/

شورانگیزی در مثنوی

مولوی، نوشته علی محمد

مؤذنی ۴۵/ قد قامت موج:

نگاهی دراماتیک به داستان شیخ دقوقی در مثنوی، نوشته سیدعلی بنی فاطمی ۵۴/ انواع طنز

در مثنوی، نوشته اسماعیل امینی ۵۸/ تقویم رویدادهای فرهنگی و هنری آذرماه ۶۳ (عکس

مقبره مولانا در قونیه).

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی) / سال چهارم / شماره دهم، صاحب امتیاز: دبیرستان

نمونه دولتی فرهنگ، مدیرمسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، دبیر تحریریه:

سیدمرتضی سجادی نژاد، مهر ۱۳۹۷ ش، ۸۰ صفحه رقعی، بها ۱۰۰۰ تومان.

فهرست مطالب: زندگی نامه خودنوشت استاد غلامعلی ارژنگ ۳/ معرفی کتاب ۴/ ادب منشور

فارسی، نوشته امیر لنگرودی ۵/ معرفی کتاب ۲۵/ بررسی لغات و ترکیبات عامیانه مقالات جلال

آل احمد در کتاب ارزیابی شتابزده، نوشته محمد صدیقیان ۲۶/ داستان شازده احتجاب هوشنگ گلشیری و جریان سیال ذهن، نوشته غلامعلی گرای ۳۲/ رئالیسم جادویی در داستان عزاداران بیل غلامحسن ساعدی، نوشته علی ملکیان ۳۷/ معرفی کتاب ۴۰/ زندگی و روزگار سیمین دانشور، نوشته امیر عطایی ۴۱/ معرفی کتاب ۴۳/ دوره‌ها و سبک‌های نثر فارسی، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۴۴/ چند کلمه درباره داستان کوتاه، نوشته جمال میرصادقی ۵۳/ اگرستانسیالیسم در ادبیات معاصر فارسی، نوشته علیرضا عسکری ۶۷/ نقد داستان روی ماه خدا را ببوس، نوشته آریا باقری ۶۹/ معرفی کتاب ۷۲/ داستان: شاید برای هیچ‌کس، نوشته آریا باقری ۷۳/ معرفی کتاب ۷۵/ تقویم رویدادهای فرهنگی و هنری مهرماه، (عکس بزرگ علوی و جلال آل احمد، پشت و روی جلد).

اتاق آبی (گاهنامه فرهنگی - ادبی / سال چهارم / شماره یازدهم)، صاحب امتیاز: دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ، مدیر مسئول: علی ندیمی، سردبیر: غلامعلی گرای، جانشین سردبیر و مدیر اجرایی: سیدمرتضی سجادی نژاد، اسفند ۱۳۹۷ ش، ۱۲۸ صفحه رقعی، بها ۸۰۰۰ تومان.

۸۹

آینه پژوهش | ۲۱۳
سال ۳۶ | شماره ۳
مرداد و شهریور ۱۴۰۴

فهرست مطالب: یاد یاران: زندگی نامه دکتر مرتضی رزاق پور ۹/ بئاتریس من: خاطراتی از دوره دبستان ۱۱/ آموزش انشا، نوشته آ. سی. پیورس، ترجمه محمود معافی ۱۹/ راه‌های ایجاد تحرک در درس انشا، نوشته رمضانعلی یاقوتیان ۲۷/ مشکل انشا، نوشته دکتر رضا انزابی نژاد ۳۴/ قانون جاذبه نویسندگی، نوشته سیدحسین حسین نژاد ۴۱/ شیوه‌های تقویت انشانویسی دانش‌آموزان، نوشته یوسف جان‌پرور ۴۴/ کلاس شادی، نوشته شادی فقدانی ۵۵/ نگارش خلاق: توصیف طلوع خورشید، نوشته سیدرضا باقریان موحد ۵۸/ گلچینی از انشاهای برتر امتحان نگارش خرداد ۱۳۹۷ ش ۷۷/ مروری بر کتاب شما که غریبه نیستید، نوشته گلاله محمدی ۹۴/ داستانک نویسی در کلاس درس، نوشته بهرام رضایی ویشه‌سرای ۱۰۰/ داستان ماهی و جفتش، نوشته ابراهیم گلستان ۱۰۴/ داستان عدل، نوشته صادق چوبک ۱۰۶/ بازآفرینی ترفندی کارا، نوشته سیدمرتضی سجادی نژاد ۱۰۹/ داستان آلبوم عکس، نوشته آریا باقری ۱۱۶/ معرفی کتاب بینوایان ویکتور هوگو، نوشته توکلی ۱۱۹/ زبان فارسی وطن من است، نوشته میلاد عظیمی ۱۲۳/ تقویم اسفندماه ۱۲۵، (عکس روی جلد: هوشنگ مرادی کرمانی).

پیوست: معرفی نشریه ادیبانه

یکی از طرح‌های نوآورانه این بنده خدا (سیدرضا باقریان موحد) در زمان سرگروهی دبیران ادبیات فارسی ناحیه دو قم این بود که خلاصه‌ای از تازه‌ترین کتاب‌ها و مطالب مهم ادبی مفید برای دبیران ادبیات را در قالب نشریه داخلی چهل صفحه‌ای تایپ کردم و عنوان «ادیبانه» را برای آن برگزیدم.

ادیبانه ۱ را پرینت گرفتیم، به مسئول گروه‌های آموزشی دادم و گفتم: اگر زحمتی نیست این نشریه داخلی را در تیراژ صد نسخه تکثیر کنید و به مدارس بفرستید تا به دست معلمان ادبیات برسد و آنها با آخرین تحقیقات ادبی مرتبط با شغل خود آشنا شوند.

آقای مسئول، نگاه عاقل‌اندرسفیهی به من کرد و گفت: سید ساده‌دل، مگر اینجا خُم رنگری است که جزوه شما را داخل آن بزنیم و بعد به مدارس بفرستیم؟!

اینجا قانون دارد؛ رئیس دارد، حراست دارد؛ هر چیزی که به نام اداره به مدارس می‌رود باید از این فیلترهای امنیتی و علمی و حراستی بگذرد. خُم رنگری که نیست آقا جان!

گفتم: من مطیع قانون هستم. هر طور که روند قانونی است، عمل کنید. من وظیفه خودم را انجام دادم، بقیه‌اش با شما.

تقریباً دو هفته طول کشید و این نشریه از خوان اول هفت خوان اداری گذشت؛ آقای رئیس، گروه‌های آموزشی و همچنین معاونت محترم آموزش این جزوه را خوانده و تأیید کرده بودند. مرحله اصلی و مهم، تأییدیه معاونت محترم اداری - مالی اداره بود که از معلمان با سابقه و انقلابی و جبهه‌رفته و ترکش‌خورده و چفیه برگردن بود. قبلاً توفیق آشنایی با ایشان را پیدا نکرده بودم و از نعمت آشنایی با ایشان محروم بودم.

گفتند این نشریه به دفتر ایشان رفته و حداقل یک ماه زمان می‌برد تا نوبت مطالعه و ارزیابی آن توسط معاون محترم بشود. چاره‌ای نبود، قبول کردم. یک ماه گذشت و نوبت به «ادیبانه» رسید. دو ماه گذشت و بالاخره نوبت ما رسید. گفتند حاج آقا جزوه شما را خوانده و نظرات کارشناسی خود را در کنار آن نوشته و به دفتر گروه‌ها پس داده است. به سرعت و با اشتیاق تمام، نشریه حاشیه‌نویسی شده را گرفتیم تا از ارزیابی ایشان مطلع شوم.

ایشان با دقت تمام، تمام مقالات را خوانده و اظهارنظرهای سخت‌گیرانه و کارشناسانه کرده بود. مطالب «ادیبانه»، گلچینی از کتب استادان بزرگ ادبیات فارسی بود که با مجوز اداره فرهنگ و

ارشاد اسلامی به چاپ‌های مکرر رسیده و در دانشگاه‌ها تدریس می‌شد و...؛ اما از دیدگاه حاج‌آقای معاون، اشکالات فراوان عقیدتی و فنی و ویرایشی و ادبی داشته و قابل تکثیر در مدارس نمی‌باشد!!!

نمی‌دانستم که در برابر این ایرادات و انتقادات کارشناسانه چه باید بگویم؟ هیچ...، جز شکرگزاری به درگاه حضرت حق که این کارشناس خبره تعلیم و تربیت در اداره آموزش و پرورش قم خدمت می‌کند و ما معلمان کم‌سواد را به سوی حق و حقیقت، راهنمایی می‌کند.

حوصله چانه‌زنی و بحث درباره این کار را نداشتم و به سرعت در یک برگ کاغذ، متن استعفای خود را نوشتم که به دلیل بیماری قادر به همکاری نیستم و....

آقای رئیس برگه استعفای مرا روبروی خودم پاره کرد و به زباله‌دانی تاریخ انداخت و گفت: تو جوان هستی و خام و هنوز چم‌وخم کارهای اداری را نمی‌دانی؛ من خودم در یک فرصت مناسب به سراغ آقای معاون می‌روم و مشکل را حل می‌کنم. چیزی نگفتم و اداره را ترک کردم و به مدرسه رفتم تا حقوقم مشکل شرعی پیدا نکند.

مدیر مدرسه که از دیدنم در یک روز غیرموظفی، تعجب کرده بود، گفت خدا تو را فرستاده است؛ یک معلم نیامده و دانش‌آموزان کلاس بی‌معلم، مدرسه را روی سرشان گذاشته‌اند؛ لطفاً به جای ایشان به کلاس فلان برو. رفتم و از تدریس خود و خلاقیت‌های ادبی‌دانش‌آموزان لذت بردم.

چند روز بعد، آقای رئیس گروه‌ها زنگ زد و گفت بالاخره توانسته است نظر آقای معاون را جلب کند و موافقت ایشان را برای انتشار این نشریه بگیرد؛ اما به دلیل مشکلات مالی با تکثیر ده صفحه موافقت شده نه چهل صفحه.

هیچ نگفتم و قبول کردم. فردای آن روز، «ادیبانه» ناقص‌العضو با مطالبی که سرrote اکثرشان معلوم نبود، به مدارس رسید و معلمان ادبیات را به فیض کامل رساند!

شکر خدا، گیربازار آقای معاون فقط به همین شماره اول محدود شد و بعداً به متن‌های ما اعتماد فرمودند و بدون کنترل محتوایی و اعتقادی و ویرایشی، اجازه تکثیرش را صادر می‌فرمودند؛ اما در صفحات محدود پنج - شش صفحه‌ای.

شکر خدا انتشار این نشریه داخلی بعد از من نیز از سوی سرگروه‌های بعدی ادامه یافت و احتمالاً به بیست شماره رسید. نکته جالب اینکه وقتی بعد از بیست و چند سال به یاد این

نشریه افتادم و خواستم مطلبی بنویسم، هیچ نشانی از آن را در بایگانی خود نیافتم؛ نه کاغذش بود و نه فایل کامپیوتری اش.

منِ سندشناسِ سندپژوهِ سندشیفتهٔ سندِ ادعا، سندِ خلّاقیتِ خود را نداشتم؛ اما خوشبختانه خانم زهرا سادات حجت‌الاسلامی، برخی از شماره‌ها را داشت و به من لطف کرد.

۹۲

آینه پژوهش | ۲۱۳

سال ۳۶ | شماره ۳

مرداد و شهریور ۱۴۰۴

گزارشی از نقد و بررسی کتاب
فرهنگ لغات مخفی / دکتر مهدی سمائی

سی و هشتمین نشست نقد آثار ادبی کتاب ماه کودک و نوجوان، به بررسی کتاب «فرهنگ لغات مخفی» نوشته دکتر مهدی سمائی اختصاص داشت. در این جلسه ابتدا مهدی کاموس درباره علت انتخاب این کتاب برای بررسی گفت: «همانطور که در مقدمه این کتاب آمده، این فرهنگ لغات بیشتر در حوزه زبانی نوجوانان رایج است که در پنج منطقه آموزش و پرورش بررسی شده و برای مشخصان ادبیات کودکان و نوجوانان و شناخت نوجوانان و جوانان مهم است.»

سپس دکتر مهدی سمائی درباره کتاب فرهنگ لغات مخفی گفت: «آنچه گفتنی بود در مقدمه کتاب آمده است. اما این نکته برای من حائز اهمیت بود که به خواننده اتقا کنم این کتاب یک کار عملی است. من به عنوان زبان‌شناس و بر حسب وظیفه از واقعیات زبانی جامعه عکسبرداری کردم. در حالی که در تمام دنیا، دهها سال پیش این کار انجام شده و حتی در سال ۱۹۷۵ رئیس پلیس فرانسه چنین کتابی گردآوری کرده است.»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آر و ی بانه (۱۰)

شماره دهم، آذرماه ۱۳۸۳

وزنه دبیران زبان و ادبیات فارسی

نامه‌های ادبی

نامه نگاری، مکاتبات که در قدیم به آن «ترسل» می‌گفته‌اند، در صورتی که از درون‌مایه‌ی ادب و هنر نویسندگی برخوردار باشد، یکی از انواع ادبی است که از جهات زیر اهمیت خاص دارد:

(۱) نامه‌های ادبی و تاریخی علاوه بر لطایف ادبی متضمن نکات مفیدی است که حتی از چشم تاریخ نگار به دور نمانده است.

به کوشش:
زهره سادات حجت الاسلامی
سید رضا باقریان موحد

همکاران گرامی:
در انتظار مقالات، تحقیقات،
انتقادات و پیشنهادات شما هستیم.

کارشناسی تکنولوژی و گروه‌های آموزشی
متوسطه ناحیه ۲ قم
گروه ادبیات فارسی